

תחרות רשימות מס' 3

פנים: כיצד לקיים את סמכותם, הקיימת, של הסמך לים — וכיצד להקים את סמכותם כשאינה קיימת. סגן מנחם פירנקו מטפל בעיקר בתביעה הראשונה, ותשובותיו הן: הרחבת ידיעותיו המקצועיות של הסמל והעמקתן, מתן חופש פעולה מתקבל-על-הדעת, ציונו לשבח כשהוא ראוי לכך, שחרורו ממלאכות שהמכ"ים עשויים לבצען, יחס כבוד.

טוראיראשון אריה כספי עוסק במצב השני, והצער תיו לתיקונו הן: עידוד הבטחון-ה עצמי של הסמל, מתן תדריכים והשתלמויות יסודיים יותר, פיקוח יותר תכופ ויותר צמוד, תביעות יותר חמורות.

✱

סגן צפיר וויינשטיין מונה את תכונותיו של הסמל הטוב, את התקלות הנובעות מהעדרן של תכונות אלה, ואת הדרכים להתגבר על התקלות. הוא עומד אף על הזיקה ההדדית שבין רמת-המשמעת ביחידה לבין יחס הפיקודים לסמל. סגן ברוך פולאק עומד על הסכנות הצפויות למעמדו של הסמל במחלקה אם יתעלם המ"מ מקיומו בצינור-הפיקוד. סגן יאיר טלר מציע: הענקת סמכויות רחבות לסמל, אילוצו לפתור בעיות בכוח עצמו, מתן הזדמנות לסמל להצטיין.

טוראי אברהם כהן מתאר, בצורה סיפורית, סופו של סמל — ושל מחלקתו — כשמפקד המחלקה אינו שומר על סמכותו של הסמל.

✱

מבין 11 הרשימות שהגיעו למערכת נבחרה רשימתו של סגן אפרים פורת, משתתף, ותיק, בתחרויות הרשימות. רשימתו נבחרה על היותה מקיפה את התחומים השונים בנושא ואת הדרכים השונות למילוי הצרכים — וכן, על העמידה-בראש את התביעות הן אלה שיתכע הקצין מסמלו והן אלה שיתבע התפקיד מן הקצין הנושא בו. המערכת.

שתי הערות, שיתכן כי מקומן היה בסיכום התחרות מס' 1, או תחרות מס' 2 — אולם, מחוסר מקום, נדחו להזדמנות נוחה יותר, ואלה הן:

א. הכותבים מתבקשים לכוון דבריהם לנושא המוגדר של התחרות — ורק לנושא. הציר, הניתן יחד עם ההכרזה על התחרות — וכן השאלות המלוות אותו — לא נועד אלא למשוך את תשומת-לב הקורא, ולהגביר את התעניין נוחו של הכותב-המשתתף-לעתיד. אנא, התרכזו בנושא בלבד!

ב. אין מטרת התחרות לתת הזדמנות למישהו לספר על תקלות שאירעו לו בשירותו בצבא — לא בצה"ל ולא-כלי-שכן בצבאות זרים. המשתתף מתבקש להעלות את דעתו השקולה, המבוססת על הנסיון — שלו ושל אחרים — ואין פירושו של דבר תיאור תקרית זו או אחרת שקרתה לו. יתכן, אומנם, להסתייע בדוגמה מהי היחידה; אולם, מן הדין שתהא הדוגמה קצרה וממצה — ואל לה לבוא במקום הבעת רעיון.

✱

ועתה לתחרות מס' 3.

מתוך אחדות מן הרשימות עלול להיוצר הרושם כאילו רק הסמל הכושל הוא הזקוק לטיפול סמכותו, ולא היא: היי-הצבא הם תייצוה, הליחמה היא פעולת-צות. ללא רוח-צות אין קיום תקין להיי-צבא בעת-שלום ואין סיכוי לנצחון בעת מלחמה. ישנם כמה-יוכמה סוגי "דבק" שבהם מדביקים בני-אדם לפעולה במשותף — והסמכות אחד מהם. טיפוח הסמכות יכול להיעשות לפני שנתעררה או לאחר שנתעררה. מסתבר שהמפקד הנבון יבחר להשקיע עמל רב בטיפוח הסמכות לפני שנתעררה, ובלבד שלא יהא עליו לעמוד בפני מצב של "ריפוי לאחר מות החולה".

אכן, אין להתעלם מן האפשרות שלא מעטים המפקדים העלולים לעמוד בפני מצב של "לאחר המעשה"; אז יהא תפקידם לצנות-מחדש סמכות אשר — באשמתם או שלא-באשמתם — התנפצה ואיננה. מכאן שלבעיה שתי

כיצד יטפח הקצין סמכות סמליו בעיני פקודיהם?

ומשמש להם כסמל — דוגמה חיה — כמאמן וכמחנך (מקור הונגרי).

נושא הדרגה יעצב, בסופו של דבר, דמות תפקידו בהיקפו בעת ובעונה אחת נשוא של גורמים כתנאי-שירות ויחסי-שירות, ונתון להשפעות שונות מטעם הפיקוד.

הקצין והסמל, במציאותנו התוססת, המשתנה ומתפתחת, נודע ערך רב להשפעתו של הממונה הישיר על הסמל, בהקניית צביון מתאים למעמד נושא דרגה כללל, ובקביעת חלקו של הסמל בחיי היחידה — בפרט.

דרך-אמת אחת בלבד לטיפוח סמכותם של הסמלים — אלוא היא הדרך הארוכה והקשה של קביעת דפוטים נכונים ליחסים המתהווים בין הסמלים לבין החיילים, והתהירה מהמחיה לטיפוח היחסים האלה בחיי היחידה, הן לגבי הסמל והן לגבי הפקודים.

הסמל ומקומו בחיי היחידה, מילונים צבאיים מגדירים את הסמל כ"מש"ק מעל לדרגת רב-טוראי, אשר תפקידו לקיים משמעת ולעמוד לעזרת הקצין" (מקור אנגלי), או "מש"ק הממונה על החיילים ישירות, אשר חי אתם בצותא